

riserat dess verksamhet såsom förderfvande, förtjenar det alltså icke. Det är det tryggaste likasom det beqvämaste i världen, att gå de ärender detsamma går.

Hr Metropolitanus skall väl försäkra, att det icke varit så menadt. Vi äro öfvertygade derom. Det är icke intentionen utan åsigterna vi angripa. Om det skett något hårdhänt, må M. skylla det på sitt eget öfvermodiga hän och grin. M:i yttrade åsigt stå icke enstaka för hans räkning. De tillhöra en fraktion af den uppgående generationen, som i Papperslyktan funnit sin organ. Det är icke första gången vi uppträda till deras vederläggande. Framtiden skall visa, om de hafva någon framtid.

J. V. S.

14 ANGÅENDE NEDAN INFÖRDA FÖRSLAG TILL HYPOTEKSFÖRENINGAR.

Litteraturblad n:o 4, april 1859

20 Det behöfves säkert icke, att Red. reserverar sig med afseende på den ärade insändarens yttrade åsigt, att importen borde genom några regeringsåtgärder hämmas.

Men om en sådan åsigt är ensidig, finnes icke mindre öfverdrift i den form, hvori Smith'ska eller industrisystemets länge erkända läror rörande handeln nyligen blifvit i åtskilliga landets tidningar framställda. R. F:s meddelanden i Helsingfors Tidningar synas utgå från den förutsättning, att hvad hela världen vetat för ett halft sekel tillbaka, ännu skulle vara okänt i Finland. Denne författare ger dessutom läran en så outrerad form, att den måste förefalla hvar och en absurd. Hvar och en vet det, att den betalning han erhåller för en producerad vara, utgör en inkomst. Men konsumerar han det erhållna, räknar han med rätta, hvad denna konsumtion kostat honom, för ett minus i sin behållna förmögenhet, men den besparing han kan göra i sin konsumtion för en inkomst, hvilken bevisar sig i de pengar eller varor han ännu har i hand. Utgiften är densamma, om man köper t. ex. salt, kaffe, socker och bomull med penningar eller med vara. Påståendet, att hvarje land importerar mera, än det exporterar, är också endast ett falskt sätt att tala. Intet folk kan från utlandet exportera mera, än det *derstädes* erhåller i pris för sin export. Den, som i England säljer plankor för 1 000 rub., kan derifrån taga vara tillbaka för samma belopp, icke mera. Den högre siffran för importen i de officiella uppgifterna är blott skenbar, emedan både exportens och importens värde *i egen hamn* dervid beräknas, medan äfven med tillägg af antagen fraktförtjenst och handelsvinst till den förras värde, man icke kommer till dess verkliga försäljningspris på utländsk ort, likasom fraktomkostnadens afdragande från importen likväl kvarlemnar ett högre värde på densamma, än dess inköpspris i utlandet.

Också vore det ett fortfarande underverk, om alla världens folk skulle importera mera än de exportera, d. ä. om de alla skulle vinna en rikedom, som deras jord och deras arbete icke gifvit dem. Det är en helt annan sak, att vissa varor, som i ett land produceras, hafva ett högre pris i utlandet än hemma på producentens hand. Den ena handlanden kan så förtjena på exportvaran, den andra på importvaran; men landet betalar den ena med den andra, och sin vinst för hvarje år hemtar det ensamt af sin ökade produktion. Köpmannens vinst går i sista handen

icke ur utlåningens ficka, utan är en honom tillfallande andel af det egna landets produktion.

Penningar, d. ä. de metaller, som dertill användas, komma in i ett land, då exporten är större, än all öfrig varuimport. När exporten understigit importen och pengar gått ut i mellangift, så att penningbrist i landet inträder, minskas befolkningens förmåga att producera och i följd deraf äfven den att konsumera. Importen faller då, och penningen återkommer småningom.

Vi hafva hört försäkras, att för närvarande i landet egentligen icke saknas rörelsekapital, utan grundkapital, penningar för ökad produktion. Sådant måste vid penningbrist förhållandet vara, ty hvad som finnes användes naturligtvis att uppehålla den redan förhandenvarande rörelsen, icke att utvidga den eller grunda nya företag. Minskad afsättning måste å sin sida inskränka produktionen och göra äfven behovet af rörelsekapital mindre. Såsom upplysande för den närvarande penningställningen kan tilläggas, att uppgiften, det Saimasedlar ingått till Banken, torde berott af ett misstag (icke vårt), samt att invexlingen af Finska sedlar i Petersburg nedgått. Det senare synes bevisa, att äfven importen är i nedgående. 10

Insändarens förslag till hypoteksförening går, såsom läsaren finner, derpå ut, att inrätta en sådan på samma grunder som de svenska privatbankerna, endast att aktionärerna skulle ega kreditivrätt för en del af den ställda säkerheten. Denna hypoteksförening skulle således erhålla rättighet till sedelutgifning, och dess sedlar få kredit genom att i kronouppbörd ställas lika med statsbankens. 20

Detta är visst mycket begärtd, isynnerhet som sedelutgifningens belopp föreslås lika högt med kreditivrättighetens, motsvarande två tredjedelar af den ställda säkerheten. Vi anmärka, att enligt den ärade ins:s förslag silfver borde af hypoteksbanken upplånas, motsvarande 1/6 del af säkerhetens belopp, och att banken alltså skulle ega en ansvarighet till 5/6 delar af sina tillgångar i in-tecknad fast egendom. Den föreslagna egendomsvärderingen kan visst vara låg, men det är dock föga troligt, att mot sådan säkerhet någon metallisk fond skulle kunna lånas. Men äfven om det vore görligt, skulle hypoteksbanken då icke hafva medel att inlösa mera än 1/4 del af sina utgifna sedlar. 30

Det är vidare klart, att om inga penningar i hypoteksbanken ligga ofruktbara, räntevinsten skall ersätta delegarena den ränta, de sjelfva utbetala för lån på sina kreditiver. Endast förvaltningskostnaden och räntan på det gjorda metalliska lånet komme att afgå. Men om kreditiverna icke fullt begagnas, utan utlåningar till ickedelegare ske mot föreslagna fem procent, skulle härigenom äfven detta afdrag förminskas, så att delegarena kunde få penningar i det närmaste utan all ränta. Detta vore visst en god sak. Men man kan icke bestrida handeln och fabriksindustrin, d. s. v. hvarje privatbank, lika rättigheter som jordbruket. Följden blefve då den, att i landet skulle skapas en massa sedelmynt, som vid behof icke kunde realiseras. Ginge sådant an, vore det lättaste i verlden, att statsbanken utan all omgång skulle stämpla pappersmynt och utlåna det mot säkerhet enligt ins. förslag och mot blott en ränta, som motsvarar stämpling- och förvaltningskostnaden. Men sådant medför enligt erfarenhetens vittnesbörd sedelmyntets fall och allmän ruin. 40 50

Härtill kommer, att detta sedelmynt, då såsom under senaste år penningar för remiss till utlandet behöfvas, emedan det är härtill odugligt, nödvändigtvis skulle falla i värde mot bankens sedlar.

Allt detta oaktadt böra vi rekommendera ins. förslag till läsa-res

uppmärksamhet. Det finnes intet skäl, hvarför icke en hypoteksbank för jordbruket skulle tilläggas sedelutgifningsrätt likaväl som någon annan endast på in-teckning i fastigheter grundad privatbank, blott denna rättighet inskränkes till ett ringare belopp. Säkerhet i klingande mynt behöfver den lika litet som en privatbank; ett visst belopp af statspapper eller af statsbankens sedlar i dess kassa gör för densamma tillfyllest. Men då delegarena icke göra någon inbetalning till en grundfond, finnes intet annat medel att få penningar utöfver det inskränkta beloppet genom sedelutgifning, än att mottaga depositioner mot ränta, och att göra lån mot räntebärande obligationer. Framgången af en sådan operation måste såsom i alla dylika fall bero af hypoteksföreningens kredit och den erbjudna räntans belopp.

Ännu böra vi till läsarens behjertande hemställa, hvad ins. med så mycken sanning säger om jordbrukets i landet nödställda belägenhet och om vigten af dess upphjelpande såsom den enda källan för nationalväståndet. Den statsman i vårt land, som häråt egnar sina omsorger och i dem lyckas, skall göra sitt minne odödligt. Detta land erbjuder i närvarande stund ingen ära, som kan öfvergå denna.

20

J. V. S.

15 FINSKA LÄRDOMSSKOLOR.

Litteraturblad n:o 4, april 1859

I Jyväskylä finnes en s. k. »Finsk» högre elementarskola, det förljudes, att en annan skall inrättas i Tammerfors.

För den förra är stadgadt, att på de två lägre klasserna undervisning skall ske på lärjungarnes modersmål, antingen det är Svenska eller Finska. I tredje och fjerde klassen deremot skall Finskan blott efter bepröfvande begagnas för något läroämne.

Hvar och en har utan tvifvel med glädje mottagit detta bevis, att styrelsen erkänner framtidens kraf. Likväl är frågan, huru en skola af denna art bör inrättas, ingalunda en af de lättaste att besvara. Och vi skulle tro, att man icke rätt klart gjort sig reda för, hvad med en sådan skola skall uträttas. Det oväsen, i åtskilliga landets tidningar förts angående skolan i Jyväskylä, vittnar på sin sida härom; ty ens ett försök till utredning af frågan har icke varit synligt. Deremot har man på lärarene och skolan ställt den ena fordran tanklösare än den andra. Skolan skall vara Finsk, d. v. s. undervisningsspråket i densamma Finskt från början till slut: detta synes vara dessa fordringars hufvudsak. Dertill försäkrar den ena, att alla nödiga läroböcker finnas, en annan att lärarena väl kunna undervisa utan läroböcker, en tredje att de äro pligtiga att sjelfva författa läroböcker. Att läroböcker för ändamålet *icke* finnas, att undervisning utan böcker strider mot all undervisnings ändamål, det att lära lärjungen *läsa*, att läroböckers författande förutsätter duglighet dertill, kunskaper och lärare-erfarenhet öfver det vanliga måttet – sådant kommer icke i fråga. Sagde lärare, som icke vägrat eller kunnat vägra barn, hvilka läsa blott Svenska, inträde i skolan, eller kunnat åtaga sig att först lära sådane barn läsa (Finska) innantill, utmålas för alla dessa underlåtenheters skuld såsom oduglingar, snart sagdt såsom landsförrädare. De hafva tidigt fått erfara, hvad det vill säga att egna sitt lif och sina bemödanden åt att bryta nya banor, isynnerhet om det sker i fosterlandets intresse.

50